

Sociaal domein Krimpenerwaard– Kaders van de raad

Concept 5 oktober 2020

1. Stelselverandering in het sociale domein

De afgelopen jaren hebben in het teken gestaan van grote stelselveranderingen in het sociale domein: de invoering van de Participatiewet, de decentralisatie van de jeugdzorg (en de invoering van passend onderwijs) (Jeugdwet) en de overgang van een groot deel van taken uit de AWBZ naar de WMO (Wet maatschappelijke ondersteuning). Gemeenten zijn verantwoordelijk voor taken die zij voorheen niet hadden en hebben (veel) vrijheid bij de keuzes die zij maken om deze ondersteuning vorm te geven.

De decentralisaties zijn in eerste instantie ingezet om zorg en ondersteuning voor burgers beter en overzichtelijker te regelen. Daarnaast wordt hiermee invulling gegeven aan de maatschappij die zich ontwikkelt van een verzorgingsstaat naar een participatiemaatschappij. De gedachte dat alles wordt geregeld door de overheid verschuift naar de overtuiging dat meer eigen regie en meer eigen verantwoordelijkheid bij de burger uiteindelijk beter is voor die inwoner en samenleving. En verder was er een financiële reden voor verandering – er is minder budget dan voorheen beschikbaar.

2. Van transitie naar transformatie

Met deze transitie kreeg de gemeente als meest nabije overheid de verantwoordelijkheid voor bijna de hele maatschappelijke ondersteuning aan haar inwoners.

Voor de gemeente Krimpenerwaard lag de focus in de beginperiode met name op het goed borgen van de transitie (de nieuwe taken) van de WMO, Jeugdwet en Participatiewet. Doel van deze transitie was om snellere en betere ondersteuning aan kwetsbare inwoners te leveren, waardoor mensen zoveel mogelijk mee kunnen doen in de maatschappij en zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. De eerste jaren is vooral ingezet op continuering van de zorg.

De transformatie die in het kader van deze wetten ook moet plaatsvinden ziet op de noodzakelijke cultuurverandering (in houding en gedrag) rondom zorg en hulpvragen van inwoners. Het programma 'Iedereen kan meedoen' heeft daartoe een eerste aanzet gedaan. Het programma is inmiddels beëindigd en lopende projecten zijn ondergebracht in de lijnorganisatie (project Preventieteam (voorheen Integrale Ingang) en project Kanswaard).

Kern van de transformatie is dat er een verandering wordt bewerkstelligd van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' door samen met partners in het sociaal domein te zoeken naar manieren om het gewone leven te versterken en naar meer preventieve en lichte vormen van ondersteuning als alternatief voor specialistische zorg. Suggestie: Het opzetten van een Preventieteam is hiervoor een middel.

3. Rollen van de raad

In deze notitie geeft de raad de uitgangspunten en kaders aan waaraan het college nadere uitwerking kan geven in een integraal beleidskader Sociaal Domein. Daarmee geeft de raad sturing vooraf. Die sturing is op hoofdlijnen.

Vanzelfsprekend laat de raad zich gaandeweg informeren over de uitvoering om haar controlerende taak goed te kunnen uitvoeren. Daarvoor laat ze zich ook informeren door betrokken partners in het

uitvoeringsproces en door inwoners die klant zijn. Het college legt periodiek verantwoording af aan de raad. De uitgangspunten en kaders bieden een houvast voor toetsing.

4. Totstandkoming

Deze notitie is tot stand gekomen in overleg tussen de woordvoerders sociaal domein van (tien van de elf) verschillende fracties.

Totstandkoming Kaders van de raad

Met de woordvoerders sociaal domein werd een tweetal beeldvormende bijeenkomsten voorbereid waar ook andere raads- en commissieleden konden aanschuiven (voor zover de 1.5 m eis dat toeliet).

Op 1 september vond een bijeenkomst met de Rob (Raad voor het openbaar bestuur) plaats. De Rob presenteerde de conclusies uit het rapport 'Decentrale taak is politieke zaak'.¹ Vergelijkend onderzoek laat zien dat de gemeentelijke taken in het Sociaal domein nauwelijks onderwerp zijn van politiek debat in gemeenteraden. Gemeenteraden zijn zich onvoldoende bewust van hun politieke rol en bevoegdheden. De Rob concludeert dat zij meer zouden moeten optreden als opdrachtgever. Dat is overigens niet eenvoudig vanwege de complexiteit van het veld, maar ook omdat het rijk regelmatig ingrijpt in het lokale beleid waardoor er geen sprake is van gelijkwaardige samenwerking. De beeldvormende avond op 15 september met adviesbureau Stimulanz was vooral bedoeld om meer inzicht te geven in de keuzen die de raad kan maken (om zo de gewenste maatschappelijke effecten te bereiken).

In de bespreking daarna bleken de woordvoerders behoefte te hebben aan aanvullende informatie om hun gedachten aan te scherpen. Door informatie van andere gemeenten en van de VNG te lezen en vergelijken konden zij onze positie 'in perspectief' bezien.²

De wethouder was bij alle bijeenkomsten aanwezig, luisterend en beschikbaar voor het beantwoorden van vragen indien nodig.

De woordvoerders troffen elkaar digitaal op om de concept-kaders te bespreken. Gemaakt op basis van uitkomsten verschillende bijeenkomsten. In het gesprek werden de concept-kaders vergeleken met de opbrengst van de ambtelijke denksessie met de wethouder. De woordvoerders ontdekten geen wezenlijke verschillen van inzicht.

De concept-kaders zijn naar aanleiding van die bespreking aangepast en per mail verder afgestemd. In november is een dialoogtafel georganiseerd met maatschappelijke partners. Bedoeling daarvan is met maatschappelijke partners te spreken over hun rol in de uitvoering van beleid gebaseerd op deze kaders.

De Kaders worden besproken in de oordeelsvormende cie SBBV op ?? en zullen al dan niet in aangepaste vorm voor besluitvorming worden voorgelegd aan de raad van ...

Vanwege het nauwe samenspel tussen de woordvoerders uit de raad en de wethouder wordt ondertussen ambtelijk verder gewerkt aan de uitvoering van het beleid op basis van deze kaders. Volgens planning wordt het Integraal Beleidskader Sociaal Domein, waarvoor deze kaders leidend zijn, vastgesteld in de raad van

5. Kaders/Uitgangspunten

Voor de raad zijn onderstaande kaders leidend voor de totstandkoming van een Integraal Beleidskader Sociaal Domein voor de gemeente Krimpenerwaard.

- **A. Basis op orde:** processen en beleid zijn op orde.

Conform wettelijke vereisten zijn zaken in instellingen en bij zorgaanbieders op papier en processen en beleid in orde (denk aan: scholing, certificering, klachtenregeling, meten van resultaten, contracten wetmatig etc.)

We willen meten wat er gebeurt en of het goed gebeurt: kwaliteitsmonitor

¹ Raad voor het openbaar bestuur (Rob) (2020), Decentrale taak is politieke zaak, naar een sturende rol van de gemeenteraad in het sociale domein

² ..

Waarde: Betrouwbaar

- **B. Samen werken:** gemeente en partners werken structureel en opbouwend samen – naar buiten gericht met oog voor verschillen, denkend vanuit oplossingen.

Het gaat hier om samenwerking op meerdere niveaus: tussen ambtenaren onderling, tussen ambtenaren en instellingen, instellingen onderling en tussen instellingen en klanten. Belangrijk is dat er minder en minder strakke regels en protocollen zijn om optimale dienstverlening te bieden. Doen wat nodig is!

Waarde: Vertrouwen

- **C. Professioneel:** er is sprake van veilige, professionele ondersteuning met aandacht voor maatwerk; de houding is transparant, vraaggericht, flexibel, integraal en communicatief.

Korte doorlooptijden en in samenhang (een gezin, een plan). Uitdaging zit erin dat we van professionals aan de ene kant vragen om te doen wat nodig is en zich niet te verschuilen/laten beperken door wet en regelgeving. Aan de ander kant moet de professional zich houden aan protocollen en convenanten, waarin privacy en samenwerkingen zijn vastgelegd. Doen wat we zeggen en zeggen wat we doen!

Waarde: Betrouwbaar, Resultaatgerichtheid

- **D. Inwoner is klant en staat centraal**

De transformatie is gebaseerd op meer betrokkenheid en inbreng van inwoners: het zelfoplossend vermogen en de zelfredzaamheid worden ondersteund. Voor de groep kwetsbare mensen die niet in staat zijn zelf hulp te organiseren is extra aandacht.

Waarde: Respect, Verbinding, Eigen verantwoordelijkheid

6. Randvoorwaarden

- **E. Balans tussen adequate ondersteuning en draagkracht van de samenleving.**

De zelfstandigheid en het meedoen wordt begrensd door redelijkheid en wenselijkheid; zowel gezien vanuit de inwoner als samenleving. Wat je van de rest van de samenleving kunt vragen (zowel qua inzet als qua financiering) is immers niet oneindig.

Waarde: Realistisch

- **F. Het bieden van adequate ondersteuning en zorg is leidend, de financiën zijn volgend.**

Bij integraal werken past dat het beschikbare budget ontschot wordt ingezet. Dat betekent dat afhankelijk van behoefte en noodzaak er geschoven kan worden tussen beleidsterreinen;

er geschoven kan worden tussen investeren in eigen kracht, preventieve inzet, toegang en ondersteuning en maatwerkvoorzieningen. De wetgeving laat dat ook toe. Meer inzetten op signaleren, preventie en collectief aanbod kan bv leiden tot minder gebruik van maatwerkvoorzieningen.

Waarde: Resultaatgerichtheid

- **G. Kaders veranderen mee**

Verantwoordelijkheden, wetsuitleg en budgetten veranderen in snel tempo – aan gemeenten om deze verantwoord, efficiënt en effectief te laten landen en in te spelen op verwachtingen en wensen. Kaders veranderen mee.

In financieel opzicht betekent dit ook dat verdere ontwikkeling nodig blijft: inzetten op verschuiving van maatwerkvoorzieningen naar collectieve activiteiten, sterke inzet op preventie en vroegsignalering, afspraken maken over resultaatgerichte ondersteuning en efficiencywinst bereiken door goede samenwerking met partners.

7. Maatschappelijk effecten

Inwoners zijn zelfredzaam, dat betekent voor de raad:

- Meer inwoners zijn in staat om op eigen kracht in hun levensonderhoud te voorzien
- Meer mensen zijn in staat op eigen kracht hun huishouden te organiseren
- Meer inwoners hebben vaardigheden om te kunnen omgaan met sociale, fysieke en emotionele problematiek
- Meer inwoners kunnen zich naar wens en vermogen ontplooiën

Inwoners doen mee naar vermogen, dat betekent voor de raad:

- In iedere buurt, wijk of dorp doen inwoners mee van betaald werk tot maatschappelijke participatie
- Het probleemoplossend vermogen van inwoners verbetert

Inwoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam en samen-redzaam, dat betekent voor de raad:

- Inwoners vinden elkaar sneller en makkelijker voor hulp in hun omgeving
- Ze leven en wonen langer gezond en veilig in hun eigen omgeving

8. Integraal betekent..

Een beleidskader sociaal domein gaat verder dan alleen WMO, Jeugdwet en Participatiewet.

Het sociaal domein gaat over alles wat inwoners in hun directe bestaan raakt. Dus college: haak aan bij en zoek de samenhang met gezondheid, fysieke leefomgeving, wonen, onderwijs, sport, cultuur en veiligheid. Door deze benadering hanteert de gemeenteraad één overkoepelend beleidskader. Afzonderlijke nota op deelbelevingsvelden verwacht de raad niet meer.

9. College aan zet

De raad verzoekt het college deze uitgangspunten kaders uit te werken in het Integraal Beleidskader Sociaal Domein (IBK SD). Daarbij is ook ruimte voor regionale afstemming en/of samenwerking.

